

LA COMUNICACIÓ ORAL I ESCRITA I LA CERCA D'INFORMACIÓ. CURS EN LÍNIA AMB TECNOLOGIA SPOC (*Small Private Online Course*) A LA UNIVERSITAT DE GIRONA

Mar Anton (mar.anton@udg.edu), tècnica de formació lingüística del Servei de Llengües Modernes

Núria Boadas (nuria.boadas@udg.edu), documentalista de la Biblioteca del campus de Montilivi

Àngels Merino (angels.merino@udg.edu), cap de la Biblioteca del campus de Montilivi

Andreu Pulido (andreu.pulido@udg.edu), cap del Servei de Llengües Modernes

Míriam Salvatierra (miriam.salvatierra@udg.edu), tècnica lingüista del Servei de Llengües Modernes

Araceli Sasot (araceli.sasot@udg.edu), documentalista de la Biblioteca del campus de Montilivi

Resum:

Des del curs 2012-2013, la Biblioteca i el Servei de Llengües Modernes de la Universitat de Girona ofereixen sessions formatives presencials als estudiants que han de preparar el treball final de grau (TFG). Es tracta d'una activitat obligatòria amb una durada de 4 hores impartida per tècnics del Servei de Llengües i documentalistes de la Biblioteca.

El curs ofereix continguts metodològics: ensenyar a l'estudiant eines per parlar en públic, com es redacta un treball científic, quines bases de dades i recursos bibliogràfics poden utilitzar i com se cita i s'elabora correctament una bibliografia. El curs 2014-2015 aquesta sessió formativa s'oferia a trenta-sis graus i encara faltava desplegar-la a tretze més. La manca de recursos de personal ens va obligar a pensar en alternatives, com a resultat de les quals va néixer aquest projecte.

L'objectiu del projecte era dissenyar i desenvolupar aquesta sessió formativa en tecnologia SPOC. Els SPOC són una tipologia de cursos que aprofiten la tecnologia MOOC (*Massive Online Open Course*), però aplicada en un entorn tancat. L'estudiant es «matricula» al curs i ha de seguir un itinerari marcat segons una temporització establerta. El curs, sobre una plataforma *Moodle*, s'organitza en mòduls, els materials didàctics dels quals són principalment material audiovisual i exercicis d'autocorrecció. L'acreditació final s'obté un cop superat tot l'itinerari.

L'entorn SPOC també permet la monitorització de tot el procés d'aprenentatge: el professor segueix l'evolució de l'estudiant i resol dubtes a mesura que sorgeixen.

Resumen:

Desde el curso 2012-2013, la Biblioteca y el Servicio de Lenguas Modernas de la Universidad de Girona ofrecen sesiones formativas presenciales a los estudiantes que deben preparar el trabajo final de grado (TFG). Se trata de una actividad obligatoria con una duración de 4 horas impartida por técnicos del Servicio de Lenguas y documentalistas de la Biblioteca.

El curso ofrece contenidos metodológicos: enseñar al estudiante herramientas para hablar en público, como se redacta un trabajo científico, qué bases de datos y recursos bibliográficos pueden utilizar y cómo se cita y se elabora correctamente una bibliografía. En el curso 2014-2015 esta sesión formativa se ofrecía a treinta y seis grados y aún faltaba desplegarla a trece más. La carencia de recursos de personal nos obligó a pensar en alternativas, cuyo resultado de las cuales nació este proyecto.

El objetivo del proyecto era diseñar y desarrollar esta sesión formativa en tecnología SPOC. Los SPOC son una tipología de cursos que aprovechan la tecnología MOOC (Massive Online Open Course), pero aplicada en un entorno cerrado. El estudiante se «matricula» al curso y debe seguir un itinerario marcado según una temporización establecida. El curso, sobre una plataforma Moodle, se organiza en módulos, los materiales didácticos son principalmente material audiovisual y ejercicios de autocorrección. La acreditación final se obtiene una vez superado todo el itinerario.

El entorno SPOC también permite la monitorización de todo el proceso de aprendizaje: el profesor sigue la evolución del estudiante y resuelve dudas a medida que surgen.

Paraules clau: SPOC, formació virtual, treball final de grau, autoavaluació, autoaprenentatge, Servei de Llengües, Biblioteca, competències informacionals.

Palabras clave: SPOC, formación virtual, trabajo final de grado, autoevaluación, auto aprendizaje, servicio de idiomas, biblioteca, competencias informacionales.

1. Antecedents i gènesi del projecte

L'any 2009 es consolida el desplegament de l'espai europeu d'educació superior a la Universitat de Girona. El mateix any la Universitat aprova el catàleg de competències transversals, entre les quals es troben les competències informacionals i les competències en expressió oral i escrita.

Aquests dos fets són el tret de sortida de la col·laboració entre la Biblioteca i el Servei de Llengües Modernes de la Universitat de Girona. El mateix any iniciem un primer projecte en què les dues entitats es plantegen l'objectiu d'afavorir l'aprenentatge de llengües i crear un centre d'autoaprenentatge. L'any 2010 neix el primer producte resultant d'aquesta col·laboració: **UdGBabel**, un portal web que recull diversos recursos per aprendre llengües, redactar correctament, aprendre a fer citacions

bibliogràfiques, parlar correctament en públic, etc. En aquest primer projecte ja vam establir el que serien els pilars de les col·laboracions futures:

- Oferir formació i informació en funció de les necessitats de l'estudiant, no en funció de l'estructura institucional.
- Proporcionar a l'estudiant la formació integral que ha de rebre en les diferents competències: els serveis adapten els continguts a les competències que l'estudiant ha d'assolir en cada moment, no a la inversa.

D'altra banda, tot i que el desplegament dels graus s'inicia el curs 2009-2010, la Biblioteca ofereix sessions de formació específiques en recursos bibliogràfics des de finals dels anys noranta. Per al Servei de Llengües Modernes, impartir cursos i oferir docència de llengües és part de la seva essència des dels inicis.

Dins d'aquest context, a finals del 2011, i a mesura que avança el desplegament dels graus, la Biblioteca i el Servei de Llengües comencen a treballar plegats per oferir sessions específiques per a la preparació del treball de fi de grau, principal novetat respecte als plans d'estudi anteriors.

Dissenyem unes sessions presencials de 4 hores amb un programa comú consensuat pels dos serveis: dues hores les imparteix un tècnic del Servei de Llengües i les altres dues, un documentalista de la Biblioteca. El curs 2013-2014 ja oferim sessions formatives a trenta-sis dels quaranta-nou graus que conformen l'oferta de la Universitat de Girona. Malauradament, també arribem al límit en el nombre de sessions presencials que podem oferir (els calendaris ens són donats per les facultats i escoles i, moltes vegades, se superposen o coincideixen amb formacions que també oferim als estudiants de 1r de grau).

Aquesta circumstància ens obliga a cercar una alternativa a les sessions presencials, que lògicament implica la virtualització del curs. El nou plantejament suposa no haver de destinar més recursos humans a l'objectiu inicial, que no era cap altre que arribar a tots els estudiants que havien de preparar el TFG.

La virtualització requereix dues condicions prèvies ineludibles:

- **Reconeixement i vistiplau acadèmic:** els tretze graus on volíem implementar el curs virtual eren els de l'àmbit tecnològic. L'estiu del 2014 vam obtenir el compromís del director de l'Escola Politècnica Superior d'incloure el curs com una activitat reconeguda dins l'elaboració del treball final de grau.
- **Tria de la plataforma tecnològica més adient:** l'objectiu era dissenyar un curs basat en la visualització d'uns materials audiovisuals en què l'estudiant hauria d'anar completant uns qüestionaris per demostrar l'evolució del seu aprenentatge. Segons la bibliografia consultada (ref. J. CRAI), es podia

explorar la tecnologia MOOC (*Massive Open Online Course*) adaptant-la a un entorn «tancat» (*Small Private Online Course* o SPOC). Després d'un procés de valoració, es va descartar l'adquisició d'espais tancats dins plataformes MOOC (espais dins *Coursera* o *Miriada* o subproductes dins la *Khan Academy*) i es va optar per utilitzar la plataforma *Moodle*.

2. Recursos econòmics, humans i tecnològics utilitzats en el projecte

El «nucli» de l'equip que va desenvolupar i desplegar el projecte estava format per set persones: tres persones del Servei de Llengües i quatre de la Biblioteca, en ambdós casos amb dedicació parcial.

Per al suport a les diferents funcionalitats que necessitàvem del *Moodle* (elaboració de qüestionaris amb mecanismes d'assoliment de nivells satisfactoris de respostes), vam acudir a experts de l'Institut de Ciències de l'Educació. El manteniment del curs dins el *Moodle* es fa des del Servei Informàtic de la Biblioteca i els vídeos s'han incorporat al dipòsit digital de la UdG (DUGimedia).

També vam comptar amb el suport d'un tècnic que va realitzar la gravació i edició dels vídeos.

D'altra banda, un actor amateur, que fa el paper d'en Pau —un estudiant d'Enginyeria Informàtica que ha de preparar el TFG—, serveix de fil conductor per a tot l'itinerari.

Quant als recursos econòmics, vam disposar d'un ajut Interlingua (Convocatòria d'ajuts a les universitats de Catalunya per a actuacions de foment i ús de les llengües en l'àmbit universitari, del Departament d'Economia i Coneixement de la Generalitat de Catalunya) per cobrir les despeses de la realització dels vídeos i les hores de gravació de l'actor.

3. Títol apartat Arquitectura de continguts

Els continguts es van dissenyar seguint els utilitzats a les sessions presencials i també tenint en compte les consultes que els estudiants de TFG feien als documentalistes especialitzats i els recursos que aquests empraven per resoldre-les.

El curs s'estructura en quatre mòduls que contenen onze vídeos d'elaboració pròpia. Es va acordar que els vídeos fossin «càpsules formatives» independents de curta durada (de quatre minuts com a màxim), ja que perseguíem un doble objectiu: d'una banda, aconseguir l'atenció de l'estudiant (hi ha estudis que demostren que vídeos de més de cinc minuts no es visualitzen sencers) i, de l'altra, garantir la reutilització dels resultats, ja que es tracta de vídeos monotemàtics.

El resultat final que es visualitza a *Moodle* és el següent:

Eines per elaborar el Treball Final de Grau amb èxit. EPS (CEinesTFG-EPS1516/2015)

[El meu Moodle](#) > [Cursos](#) > [Curs acadèmic 2015/16](#) > [CEinesTFG-EPS1516/2015](#)

Eines per elaborar
el Treball Final
de Grau amb èxit

Universitat de Girona
Servei de Llengües Modernes

Universitat de Girona
Biblioteca

Objectius de l'activitat

La Biblioteca i el Servei de Llengües Modernes t'ofereixen un seguit d'eines metodològiques i recursos que et guiaran des que triïs el tema fins que facis la presentació oral davant el Tribunal.

Hem preparat un itinerari de quatre mòduls. A cada mòdul hi ha uns vídeos i uns materials de consulta. Et recomanem que segueixis l'itinerari marcat, però també pots visualitzar només els vídeos que més t'interessin.

 [Fòrum d'avisos i notícies](#)

Mòdul 1 Com començo?

Es bàsic: Planificar les feines a fer des del principi en funció del temps que disposes i conèixer tots els requisits acadèmics i administratius que em demanen.

- [Vídeo 1: En Pau comença el treball i consulta la normativa](#)
- [Vídeo 2: En Pau tria el tema, busca els llibres al catàleg i els termes al TERMCAT](#)
- [Vídeo 3: En Pau prepara la cerca. Google Acadèmic](#)
- [Materials de consulta](#)

Mòdul 2 On trobo informació acadèmica rigorosa?

El més important és que la informació que finalment consulteu sigui de fonts primàries i pertinents. Ara aprendreu quins són els portals web i sistemes d'informació que heu de consultar.

- Vídeo 1: Hi ha treballs sobre el mateix tema que el meu?
- Vídeo 2: A quins cercadors puc buscar?: Dialnet i DOAJ
- Vídeo 3: A quins cercadors puc buscar? Cercador+: biblioteca digital UdG
- Vídeo 4: També haig de tenir en compte la normativa vigent aplicable
- Materials de consulta

Mòdul 3 Com redacto el treball?

El treball de final de grau ha de comunicar, d'una manera organitzada, formal, clara i precisa, els resultats a què s'ha arribat en l'estudi d'un tema, la metodologia utilitzada, el procés seguit, els documents consultats, etc. En definitiva, ha de facilitar la transmissió de la recerca o treball que hem fet.

- Vídeo 1: Planificació i redacció del treball
- Vídeo 2: Com cito el que he consultat. Elaboració de la bibliografia.
- Vídeo 3: La revisió del treball
- Materials de consulta

Mòdul 4 Què he de tenir en compte per fer una bona exposició oral?

Eines útils perquè l'exposició davant del Tribunal sigui un èxit: preparar un bon guió, fer uns bons materials de suport, controlar el temps...

- 17 consells per fer l'exposició oral d'un treball
- Consells per confeccionar un bon power point
- Tècniques de l'Esteve Jobs per impressionar l'audiència
- Com avaluar l'exposició oral

4. Desenvolupament del projecte

El projecte es va desenvolupar durant el curs acadèmic 2014-2015. Com ja hem comentat, el fil conductor és un actor que representa un estudiant d'Enginyeria Informàtica que ha de fer el treball final de grau. L'itinerari del curs mostra des de la tria del tema del treball fins que el presenta davant del tribunal.

Les principals dificultats que vam haver d'anar superant:

4.1. Treballar de manera col·laborativa dos serveis independents: la cultura organitzativa i de treball de la Biblioteca i del Servei de Llengües no és la mateixa ni tampoc els temps de feina de cada servei (en ambdós casos, molt lligats al calendari acadèmic, però poc coincidents). Per poder desenvolupar el projecte, una persona va assumir la coordinació i vam consensuar un cronograma que revisàvem mensualment per comprovar-ne el grau d'assoliment.

4.2. Establir la seqüència de tasques que s'havien de realitzar per a cada vídeo: en els primers vam haver de repetir tasques més d'una vegada. Finalment es va establir que la seqüència més òptima era: 1. Confecció del guió, 2. Revisió de continguts, 3. Revisió lingüística, 4. Gravació de les parts que requerien presència de l'actor, 5. Gravació de vídeos amb Camtasia, 6. Muntatge, 7. Revisió final.

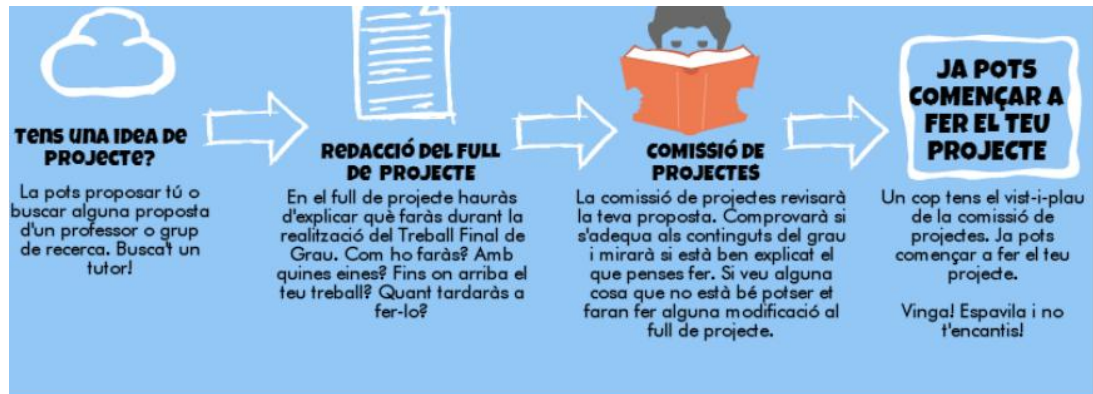
4.3. Assolir el rol de «guionistes»: ha estat un exercici complex fer guions de tots els continguts per encabir-los en unitats més o menys atractives de curta durada. En aquest aspecte, també va ser necessària la figura del «realitzador» per homogeneïtzar els continguts.

4.4. Confecció dels qüestionaris d'autoavaluació: va requerir l'aprenentatge d'un mòdul específic de *Moodle* i fer l'exercici de confeccionar un banc de preguntes.

5. Desplegament del projecte

L'estiu del 2015 es va presentar el curs a la Direcció de l'Escola Politècnica Superior. Malauradament, i a causa d'alguns canvis en els plans d'estudi, no s'ha pogut establir com a activitat obligatòria per al curs 2015-2016. Davant d'aquest imprevist, es va consensuar el següent amb les autoritats acadèmiques:

5.1. Oferir el curs des del lloc web institucional que l'estudiant consulta quan ha de matricular-se al TFG. El curs és en format obert, consultable des de qualsevol lloc i totalment opcional. L'estudiant també té l'opció de visualitzar els vídeos de manera no seqüencial. Vegeu-ne la visualització:

Abans de començar et recomanem que visualitzis un seguit de vídeos curts: En Pau, un estudiant d'Enginyeria Informàtica ha de fer el treball i no sap com posar-s'hi...

<p>Els preparatius...</p> <ul style="list-style-type: none"> » Com començo el treball? » Com trio el tema? » Com preparo la cerca? » Hi ha treballs sobre el mateix tema que el meu? 	<p>Cercant informació</p> <ul style="list-style-type: none"> » On busco la informació? Vídeo 1 i vídeo 2 » Quina és la normativa vigent aplicable?
<p>Toca començar a redactar...</p> <ul style="list-style-type: none"> » Planificació i redacció del treball » Com cito el que he consultat. La bibliografia 	<p>I per últim, l'exposició oral!</p> <ul style="list-style-type: none"> » 17 consells per fer l'exposició oral » Consells per confeccionar un bon power point.

Si els vols visualitzar tots, [dica aquí](#). Material elaborat per la Biblioteca i el Servei de Llengües Modernes de la UdG.

5.2. Ajornar i garantir per al curs 2016-2017 l'obligatorietat del curs. Aleshores establirem l'entorn tancat i tornarem a activar els qüestionaris.

6. Conclusions

6.1. **La millora de l'aprenentatge implica continguts audiovisuals.** Tot i que estem convençuts d'aquesta afirmació i nombrosos estudis l'avalen, ara com ara no disposem de dades suficients per afirmar-ho. El desembre del 2015 cada un dels onze vídeos ha rebut una mitjana de quaranta-cinc visualitzacions mensuals. Tot i que considerem que és elevada, per a l'avaluació òptima del nombre de visualitzacions caldria establir una correlació entre els estudiants que han seguit el nostre curs i la puntuació definitiva obtinguda en la defensa del treball final de grau. La nostra idea seria fer-ne un seguiment i establir un seguit d'evidències (ha inclòs bibliografia citada correctament?, ha utilitzat el portal de normes UNE?, ha fet una bona presentació oral?). Aquesta avaluació serà possible el curs vinent, quan sigui obligatori.

6.2. **Càpsules informatives-formatives reutilitzables.** Disposem d'onze vídeos monotemàtics que, a més de formar part del curs virtual, s'han utilitzat en

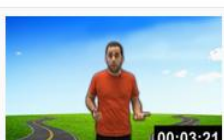

classes presencials o per a activitats concretes de difusió al web i a les xarxes socials. De cara al curs vinent, volem incrementar el nombre de vídeos, ja que considerem que és un recurs molt adient.

6.3. Enfortir el treball col·laboratiu i avançar en una nova cultura del treball.

L'experiència del treball col·laboratiu entre la Biblioteca i el Servei de Llengües s'ha enfortit desenvolupant aquest projecte i ens permet seguir explorant altres vies de col·laboració, com ara l'aula virtual de llengües (obertura d'una aula informàtica de la Biblioteca dedicada primordialment a l'autoaprenentatge de llengües).

6.4. Difusió del repositori institucional DUGI. El contingut audiovisual s'emmagatzema en el dipòsit com a material docent i passa a estar a disposició pública. Amb aquest curs hem fet difusió d'aquest recurs poc conegut entre els estudiants. En aquesta imatge es veu com es visualitzen els vídeos des del DUGI.

Eines per elaborar el Treball Final de Grau amb èxit [11]

 <p>17 consells per fer l'exposició oral d'un treball</p>	 <p>Mòdul 2: Hi ha treballs sobre el mateix tema que el meu?</p>	 <p>Mòdul 3 La revisió del treball</p>
 <p>Mòdul 3: Planificació i redacció del treball</p>	 <p>Mòdul 3: Com cito el que he consultat. Elaboració de la bibliografia</p>	 <p>Mòdul 1. Triem el tema. Catàleg i Termcat</p>
 <p>Mòdul 1. Com començo?</p>	 <p>Mòdul 1. Preparació de la cerca. Google Acadèmic</p>	 <p>Mòdul 2: La normativa tècnica vigent aplicable</p>
 <p>Mòdul 2: Cercadors: Dialnet i DOAJ</p>	 <p>Mòdul 2: Cercadors: Biblioteca digital UdG</p>	

En definitiva, les noves tecnologies i el món audiovisual on vivim han entrat de ple en les formes d'ensenyar i aprendre, i ens cal una adaptació constant als nous models i entorns d'aprenentatge. Aquest projecte és una aposta amb continuïtat i, ara com ara, no descartem cap modalitat formativa que ens apropi als nostres usuaris i que sigui proporcionada als recursos de temps i formadors de què disposem. El model que fa un temps semblava tenir més futur és «*The e-learning environment is changing as the move towards blended e-learning, which combines face-to-face and virtual teaching*¹». Doncs bé, el debat present ens indica la tendència cap a formes a distància interactives i en comunitats virtuals².

¹ COATEN, Neil. *Blended e-learning*. Educaweb, núm. 69 (2003).

² Cfr. [Pierre Monclos. Qu'est-ce qui différencie les SPOC de l'e-learning traditionnel?](#) (2015).

Bibliografia

XII Jornadas CRAI. «MOOCs y CRAIs: el futuro ya es presente» [en línia]. (Barcelona, 23 y 24 de mayo de 2014)

<http://eventum.upf.edu/event_detail/1057/sections/815/documentacion.html>

[Consulta: 11/11/2015]

COATEN, Neil. *Blended e-learning* [en línia]. Educaweb, núm. 69 (2003).

<www.educaweb.com/esp/servicios/monografico/formacionvirtual/1181076-a.html>

[Consulta: 11/11/2015]

Grupo de trabajo ALFINREBIUN. III Jornadas de trabajo de responsables de ALFIN en las bibliotecas universitarias españolas. (Madrid, 9 de abril de 2011) [en línia]

<www.rebiun.org/documentos/Documents/IIIJALFIN/IIIJALFIN_Resumen-Encuentro_2011.pdf>

[Consulta: 11/11/2015]

MARTÍ LAHERA, Yohannis. *Alfabetización informacional*. Buenos Aires: Alfagrama, 2007.

MONCLOS, Pierre. *Qu'est-ce qui différencie les SPOC de l'e-learning traditionnel?* [en línia]. (2015).

www.captainspoc.com/le-coin-des-experts/quest-ce-qui-differencie-les-spoc-de-le-learning-traditionnel/ [Consulta: 12/11/2015]